

ДЕРЖАВНА РЕГУЛЯТОРНА СЛУЖБА УКРАЇНИ
(ДРС)

вул. Арсенальна, 9/11, м. Київ, 01011, тел./факс (044) 239-76-40
E-mail: inform@drs.gov.ua, Сайт: www.drs.gov.ua, код згідно з ЄДРПОУ 39582357

на № _____ від _____ 20__ р.

РІШЕННЯ
про відмову в погодженні проєкту регуляторного акта

Державна регуляторна служба України відповідно до Закону України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності» розглянула проєкт Закону України «Про внесення змін до деяких законів України (щодо створення передумов для модернізації мережі закладів освіти)» (далі – проєкт Закону), а також документи, надані до нього листом Міністерства освіти і науки України від 15.11.2024 № 1/21394-24.

За результатами проведеного аналізу проєкту Закону та аналізу його регуляторного впливу на відповідність вимогам статей 4, 5, 8 і 9 Закону України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності» (далі – Закон), Державна регуляторна служба України

встановила:

проєкт Закону розроблений з метою модернізації мережі системи вищої освіти шляхом внесення змін до деяких законів України.

При опрацюванні проєкту Закону ДРС встановила, що розробником під час його підготовки не дотримано вимог статей 4, 5 та 8 Закону.

Зазначений проєкт Закону вже знаходився на розгляді в ДРС, листом Міністерства освіти і науки України від 24.11.2023 № 1/18596-23. За результатами опрацювання редакції проєкту Закону та аналізу його регуляторного впливу було прийнято рішення про відмову в погодженні проєкту регуляторного акту від 25.12.2023 № 575.

Зазначаємо, що надана редакція проєкту Закону суттєво відрізняється від попередньої.

Зокрема, запропоновано внести зміни до Закону України «Про вищу освіту» (далі – Закон про вищу освіту).

Відповідно до Закону про вищу освіту пропонується доповнити статтю 12 «Управління у сфері вищої освіти» такими підпунктами:

Державна регуляторна служба України

РІШЕННЯ № 509 від 27.12.2024

Підписав: Кучер Олексій Володимирович

Сертифікат: 6FA97849F1B2570D04000008869000025DF0300

Дійсний: з 12.06.2024 11:11:30 по 12.06.2025 11:11:30

«2¹) центральним органом виконавчої влади у сфері охорони здоров'я;»;

«3) галузевими державними органами, до сфери управління яких належать вищі військові навчальні заклади, заклади вищої освіти із специфічними умовами навчання, військові навчальні підрозділи закладів вищої освіти;».

Запропоновані зміни до статті 12 Закону України «Про вищу освіту» передбачають доповнення переліку органів управління у сфері вищої освіти центральним органом виконавчої влади у сфері охорони здоров'я (МОЗ) та галузевими державними органами, до сфери управління яких належать вищі військові навчальні заклади, заклади вищої освіти із специфічними умовами навчання та військові навчальні підрозділи закладів вищої освіти.

Включення МОЗ до переліку органів управління вищою освітою створює правову колізію з положеннями Закону України «Про освіту», що закріплює принцип єдності управління системою освіти та визначає Міністерство освіти і науки України (МОН) як єдиний орган, відповідальний за ліцензування, акредитацію та контроль якості освітньої діяльності. Надання МОЗ повноважень у сфері управління закладами вищої освіти медичного спрямування може призвести до дублювання функцій контролю та нагляду, що спричинить правову невизначеність щодо відповідальності за якість підготовки фахівців.

Аналогічні ризики виникають у зв'язку з включенням галузевих державних органів до управління військовими навчальними закладами та закладами із специфічними умовами навчання. Відсутність чіткої межі між освітньою діяльністю та адміністративним управлінням може призвести до формування паралельних стандартів, що суперечить принципу єдності державної освітньої політики.

З метою уникнення дублювання повноважень та правової невизначеності, рекомендується:

- виключити положення щодо участі МОЗ у системі управління вищою освітою або чітко окреслити межі його компетенції у сфері ліцензування та акредитації, уникнувши дублювання з повноваженнями центрального органу виконавчої влади у сфері освіти і науки;

- визначити, що галузеві органи здійснюють лише адміністративне управління, тоді як питання акредитації, ліцензування та відповідності освітніх стандартів залишаються в компетенції МОН.

Звертаємо увагу, що засадами державної регуляторної політики, визначеними Законом, встановлюється необхідність доведення регуляторним органом доцільності прийняття та впровадження в дію кожного окремого регуляторного акта. Проте, аналіз регуляторного впливу цього проекту акта не містить обґрунтування необхідності внесення таких змін.

Статтею 24 «Ліцензування освітньої діяльності» проекту Закону передбачено прийняття рішення про анулювання ліцензії та можливість оскарження такого рішення. Звертаємо увагу, 15 листопада 2024 р. набрав чинності Закон України від 10 жовтня 2024 р. № 4017 «Про внесення змін до

деяких законодавчих актів України у зв'язку з прийняттям Закону України «Про адміністративну процедуру» (далі – Закон № 4017).

Законом № 4017 були внесені зміни, серед іншого, до Законів України «Про дозвільну систему у сфері господарської діяльності» та «Про ліцензування видів господарської діяльності» в частині приведення його у відповідність до вимог Закону «Про адміністративну процедуру».

На сьогодні, серед іншого, згідно з Законом № 4017, *процедура анулювання ліцензій змінюється на припинення дії ліцензії*.

Звертаємо увагу, що відповідно до вимог Закону № 4017 внесено зміни до Закону України «Про фахову передвищу освіту», які не відображені в проекті Закону.

З огляду на викладене, проект Закону потребує доопрацювання.

Відповідно до вимог статті 21 Закону, ДРС приймає рішення про погодження або про відмову в погодженні проектів регуляторних актів з урахуванням як самого проекту акта, так і супровідних до нього документів, визначених цим Законом, обов'язковим серед яких є, насамперед, аналіз регуляторного впливу цього проекту акта (далі – АРВ).

Наданий розробником АРВ до проекту Закону не в повній мірі відповідає вимогам Методики проведення аналізу впливу регуляторного акта, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 11 березня 2004 р. № 308 (далі – Методика).

Так, у розділі I «Визначення проблеми» АРВ згідно з вимогами Методики, розробник повинен чітко визначити проблему, яку пропонується розв'язати шляхом державного регулювання, визначити причини її виникнення, оцінити важливість зазначеної проблеми, зокрема, навести дані у цифровому чи кількісному вимірі, що підтверджують факт існування проблеми і характеризують її масштаб, визначити основні групи, на які вона справляє вплив та обґрунтувати, чому проблема не може бути розв'язана за допомогою ринкових механізмів та діючих регуляторних актів.

У цьому розділі АРВ розробник має вказати, скільки закладів вищої освіти (ЗВО) планується до реорганізації, які саме критерії будуть використані для їх вибору, а також надати прогнози щодо очікуваної економії від реорганізації цих закладів.

У розділі II «Цілі державного регулювання» АРВ необхідно чітко визначити цілі державного регулювання, що мають бути безпосередньо пов'язані із розв'язанням проблеми та показники, які заплановано досягти за результатами прийняття регуляторного акта.

Однак задекларовані розробником цілі державного регулювання викладені без лаконічно сформованого результату, без використання термінології, яка вказувала б на завершеність процесу (зменшити, збільшити тощо) та без застосування вимірюваних якісних, кількісних та часових показників одночасно.

Таким чином, розробником порушено принцип адекватності, оскільки належним чином не обґрунтовано наскільки така форма державного регулювання відповідає вирішенню існуючої проблеми.

У розділі III «Визначення та оцінка альтернативних способів досягнення цілей» АРВ розробник повинен визначити всі прийнятні альтернативні способи досягнення цілей державного регулювання, обрати для проведення оцінки альтернативних способів досягнення цілей не менше двох альтернатив, стисло описати їх та навести аргументи щодо переваги обраного способу.

Під час розгляду інформації, наведеної розробником у таблиці «Оцінка впливу на сферу інтересів суб'єктів господарювання» встановлено, що розробником в Альтернативі 2 зазначені тільки видатки на підготовку заяви про переоформлення ліцензій, ознайомлення з нормативно-правовим актом та приведення у відповідність в розмірі 161 760,00 грн. Однак відсутні розрахунки, що стосуються проведення процесу реорганізації закладу освіти, зокрема матеріальні та часові витрати.

Слід підкреслити, що факт відсутності належним чином проведеного фінансово-економічного аналізу запропонованих альтернатив не дозволить у подальшому об'єктивно оцінити, наскільки обраний розробником спосіб державного втручання відповідає проблемі, що потребує врегулювання, та наскільки його застосування буде ефективним для її вирішення

У зв'язку з неналежним опрацюванням попередніх розділів АРВ, у розділі IV «Вибір найбільш оптимального альтернативного способу досягнення цілей» розробником не доведено вибір оптимального альтернативного способу з урахуванням системи бальної оцінки ступеня досягнення визначених цілей, не проаналізовано причини відмови від застосування того чи іншого способу та аргументи на користь обраного, що є порушенням принципу ефективності – забезпечення досягнення внаслідок дії регуляторного акта максимально можливих позитивних результатів за рахунок мінімально необхідних витрат ресурсів суб'єктів господарювання, громадян та держави

Виходячи з наведеного, за результатами розгляду проекту Закону та аналізу його регуляторного впливу встановлено, що проект регуляторного акта розроблений без дотримання ключових принципів державної регуляторної політики, зокрема, доцільності, ефективності та збалансованості, визначених статтями 4, 5 Закону щодо недопущення прийняття регуляторних актів, які є непослідовними або не узгоджуються чи дублюють діючі регуляторні акти та статті 8 Закону, в частині підготовки АРВ з урахуванням вимог Методики.

Ураховуючи зазначене, керуючись вимогами частини четвертої статті 21 Закону України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності», ДРС

вирішила:

відмовити в погодженні проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законів України (щодо створення передумов для модернізації мережі закладів освіти)».

**Голова Державної
регуляторної служби України**

Олексій КУЧЕР